

Anonimizuota versija

Vertimas

C-30/20-1

Byla C-30/20

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2020 m. sausio 22 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Juzgado de lo Mercantil [n° 2] de Madrid (Ispanija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. gruodžio 23 d.

Ieškovas:

RH

Atsakovės:

AB Volvo

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH

Volvo Lastvagnar AB

Volvo Group España, S. A.

JUZGADO DE LO MERCANTIL N.º 02 DE MADRID (Madrido komercinis teismas Nr. 2)

<...> [bylos ir šalių nurodymas]

NUTARTIS

<...> Madridas

<...> 2019 m. gruodžio 23 d.

FAKTINĖS APLINKYBĖS

PIRMA. Teismo procesas, kuriam vykstant teikiamas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, yra įprastas civilinis procesas, pradėtas pateikus ieškinį dėl ieškovo RH patirtos žalos atlyginimo. Teigiama, kad žala buvo patirta dėl tam tikrų antikonkurencinių veiksmų, už kuriuos jau skirtos sankcijos ir kurie, kaip teigiama ieškinyje, susiję su keliais didelį poveikį turinčiais slaptais susitarimais, kuriuos sudarė bendrovės atsakovės. Visos šios bendrovės priklauso VOLVO grupei.

Ieškovas imasi tolesnių veiksmų remdamasis 2016 m. liepos 19 d. Europos Komisijos sprendimu (byla AT.39824, paskelbta 2017 m. balandžio 6 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*), <...>. Tame sprendime pagrindinems sunkvežimių gamintojoms Europos Sąjungos rinkoje skiriamos sankcijos už kartelį, kuris veikė nuo 1997 m. sausio mėn. iki 2011 m. sausio mėn. ir kuriame, kaip nustatė Europos Komisija, dalyvavusios įmonės, kurioms skirtos sankcijos (**orig. p. 2**), nenutraukė Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) [101] straipsnio pažeidimo. Ieškovo teigimu, pažeidimą sudarė slapti susitarimai dėl kainų nustatymo ir didinimo, taip pat pasirinktas išmetamųjų teršalų technologijų, būtinų pagal EURO 3–6 standartus, naudojimo vidutinio svorio ir sunkiasvoriuose sunkvežimiuose pradžios laikas ir išlaidų perkėlimas.

Tarp kartelyje dalyvavusių bendrovių yra bendrovės atsakovės: AB VOLVO, VOLVO LASTVAGNAR AB ir VOLVO GROUP TRUCKS CENTRAL EUROPE GMBH. Be to, ieškinyje taip pat pareikštas grupės patronuojamai Ispanijos bendrovei VOLVO GROUP ESPAÑA, S. A.

Ieškovas nurodė, kad trijų iš keturių atsakovių (trijų pirmųjų – Ispanijos patronuojamąją bendrovę patronuojančių bendrovių) buveinės yra kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse:

AB Volvo, <...> Geteborgas, Švedija;

Volvo Lastvagnar AB, <...> Geteborgas, Švedija;

Volvo Group Trucks Central Europe GmbH, <...> Ismaningas, Vokietija.

Atsakovės Ispanijos bendrovės buveinė yra Madride, <...>.

ANTRA. Visos atsakovės dalyvavo procese ir pagal <...> *Ley española de Enjuiciamiento Civil* (Ispanijos Civilinio proceso kodeksas, LEC) pateikė prieštaravimą (arba klausimą dėl teisingumo) dėl tarptautinės jurisdikcijos (Ispanijos patronuojamoji bendrovė dėl vieno iš ieškovo reikalavimų taip pat pateikė prieštaravimą dėl dalykinio teisingumo).

VOLVO grupė mano, kad šis Ispanijos teismas neturi tarptautinės jurisdikcijos nagrinėti šį ieškinį ir šiuo klausimu remiasi (**orig. p. 3**) 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 7 straipsnio 2 punktu. Pagal šią nuostatą (buvęs Reglamento Nr. 44/2001

5 straipsnio 3 punktas) „asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas: <...> bylose dėl civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto – vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlęs įvykis, teismuose“.

VOLVO grupė teigia, kad žodžių junginys „vieta, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlęs įvykis“ yra Sąjungos teisės sąvoka, kurią išaiškino ESTT ir kuria, remiantis ESTT jurisprudencija, atsakovių teigimu, nurodoma vieta, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis (šiuo atveju – sunkvežimių kartelio sudarymo vieta), kurios jokių atveju negalima tapatinti su ieškovo buveinės vieta: VOLVO teigimu, akivaizdu, kad kartelis buvo sudarytas už Ispanijos ribų, kitose Europos Sąjungos valstybėse, todėl Ispanijos teismai neturi jurisdikcijos. <...>

TREČIA. <...> kyla didelių abejonių, kaip tinkamai pagal Sąjungos teisę aiškinti minėtą Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punktą.

Aplinkybės, į kurias reikia atsižvelgti sprendžiant šioje byloje nagrinėjamą klausimą, yra tokios:

1. ESTT jurisprudencija dėl šios nuostatos jau suformuota. Joje teigiama, kad „nagrinėjant ieškinį, kuriuo reikalaujama, kad skirtingose valstybėse narėse įsikūrę atsakovai atlygintų nuostolius dėl keliose valstybėse narėse skirtingose vietose ir skirtingu laiku jų padaryto vieno ir to paties SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimo, kurį konstatavo (orig. p. 4) Komisija, žalą sukėlęs įvykis susijęs su kiekvienu atsakovu individualiai, kiekvienas jų gali pagal 5 straipsnio 3 punktą pasirinkti, ar pareikšti ieškinį vietos, kurioje galutinai sudarytas nagrinėjamas kartelis, arba vietos, kurioje prireikus priimamas specialus susitarimas, nustatytinas kaip jam vienintelis nurodytą žalą sukėlęs priežastinis įvykis, teisme arba jo buveinės vietos teisme“.

Cituojamas 2015 m. gegužės 21 d. ESTT <...> sprendimas (*CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, [56 punktas]). T. y., nors akivaizdu, kad sunkvežimių kartelio atveju žalą sukėlęs įvykis įvyko už Ispanijos ribų, atsižvelgiant į Sąjungos reglamento 7 straipsnio 2 punktą ir ESTT jurisprudenciją matyti, kad žala buvo patirta Ispanijoje, todėl įmanoma pareikšti ieškinį VOLVO Ispanijos teritorijoje, remiantis vieta, kurioje yra nukentėjusios šalies buveinė. Taigi ESTT sprendime *CDC Hydrogen* dėl dabartinio 7 straipsnio 2 punkto nurodė:

„[52.] Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad vieta, kurioje atsirado žala, yra vieta, kur nurodyta žala konkrečiai pasireiškia (žr. Sprendimo *Zuid-Chemie*, C-189/08, EU:C:2009:475, 27 punktą). Kalbant apie žalą, kurią sudaro dėl dirbtinai iškeltos kainos, kaip antai už vandenilio peroksidą, dėl kurio sudarytas pagrindinėje byloje nagrinėjamas kartelis, sumokėta didesnė suma, ši vieta nustatyta tik kiekvienam tariamam nukentėjusiajam individualiai ir iš principo ji yra jo buveinėje.

[53.] Minėta vieta suteikia visas galimo proceso naudingumo organizavimo garantijas, nes prašymo atlyginti įmonei neteisėto kartelio, kurį privaloma tvarka

jau nustatė Komisija, tariamai sukeltą žalą nagrinėjimas iš esmės priklauso nuo konkrečios šios įmonės situacijos. Šiomis aplinkybėmis vietos, kurioje yra jos buveinė, teismas yra akivaizdžiai tinkamiausias nagrinėti tokį prašymą“.
(orig. p. 5)

Vėliau, jau konkrečiai nurodant sunkvežimių kartelį, už kurį Komisija skyrė sankcijas minėtame 2016 m. liepos mėn. sprendime, kuriuo remiamasi šioje byloje pateiktame ieškinyje, byloje dėl identiško ieškinio, kurį Vengriją pareiškė DAF, 2019 m. liepos 29 d. ESTT sprendime (*Tibor-trans prieš DAF Trucks NV*, C-451/18) patvirtinta (33 punktas), kad „*kai antikonkurencinių veiksmų paveikta rinka yra valstybėje narėje, kurios teritorijoje tariamai atsirado nurodoma žala, reikia konstatuoti, kad žalos atsiradimo vieta pagal Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punktą yra šioje valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. 2018 m. liepos 5 d. Sprendimo flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, 40 punktą)“.*

2. Vis dėlto taikyti nurodyto išaiškinimo neįmanoma dėl to, kad visų pirma reikia nustatyti, ar šioje jurisprudencijoje nurodoma valstybės narės, kurioje buvo padaryta žala, teismų tarptautinė jurisdikcija, ar taip pat tiesiogiai nustatoma vidaus teritorinė jurisdikcija toje Europos Sąjungos valstybėje narėje. Tai reiškia, kad reikia nustatyti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punktas yra tik tarptautinei jurisdikcijai skirta teisės norma, ar tai yra dviguba arba mišri teisės norma, taip pat taikoma kaip vidaus teritorinės jurisdikcijos taisyklė.

Šio klausimo neįmanoma išspręsti remiantis iki šiol suformuota nacionaline ir ESTT jurisprudencija.

3. Dėl pirmojo aspekto *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas, Ispanija) (2019 m. vasario 26 d. 1-osios kolegijos nutartis; ja suformuota jurisprudencija vėliau kelis kartus pakartota, pavyzdžiui, neseniai priimtuose 2019 m. spalio 8 d. ir 15 d. sprendimuose) patvirtino, kad pagal Sąjungos reglamento 7 straipsnio 2 punktą Ispanijos teismai gali būti laikomi turinčiais jurisdikciją, tačiau jis nepripažįsta, kad šis punktas taip pat taikomas kaip tiesioginė nacionalinė teritorinė jurisdikciją reglamentuojanti teisės norma, ir neanalizuoja to, ką šiuo klausimu nurodė ESTT, taigi šioje pirmojoje pakopoje tokia analizė nepateikiama.
(orig. p. 6)

4. Kalbant apie antrąjį aspektą pažymėtina, kad ESTT iš tiesų suformavo jurisprudenciją sutartinės atsakomybės srityje, tačiau kyla klausimas, ar 7 straipsnis turi būti aiškinamas taip pat, kai kalbama apie nesutartinę atsakomybę. 2007 m. gegužės 3 d. Teisingumo Teismas byloje C-386/05, *Color Drack GmbH prieš Lexx International Vertriebs GmbH* nagrinėjo atvejį, kai galiojant prekių pardavimo Austrijoje ir Vokietijoje sutarčiai Teisingumo Teismo buvo klausama, ar ankstesnio Reglamento (EB) Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b papunktis (dabar – Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 punkto b papunktis) turėjo būti aiškinamas taip, kad pirkėjas vienoje valstybėje narėje įsisteigusiam prekių pardavėjui, kuris nesilaikė sutarties, pagal kurią leidžiama pristatyti (dalį) prekių į

įvairias vietas prievolės vykdymo valstybėje, gali pareikšti ieškinį pirkejo pasirinktame vienos iš šių vietų teisme. ESTT atsakė teigiamai ir šiuo klausimu nurodė:

„Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnio 1 punkto b papunkčio pirma įtrauka, apibrėžiančia ir tarptautinę, ir teritorinę jurisdikciją, siekiama suvienodinti kolizines jurisdikcijos taisykles ir tiesiogiai nurodyti jurisdikciją turintį teismą, nenukreipiant į valstybių narių vidaus taisykles“. (30 punktas)

Ta pati taisyklė pritaikyta vėlesniame 2009 m. liepos 9 d. Teisingumo Teismo sprendime (*Peter Rehder prieš Air Baltic Corporation*, C-204/08), taip pat dėl sutartimi grindžiamo ieškinio, nagrinėtu atveju – dėl paslaugų teikimo (keleivių vežimas oro transportu).

5. Nors *a priori* būtų galima manyti, kad taikytina ta pati aiškinimo logika, nepavyko ESTT sprendimo, kuriuo jis būtų įtvirtinęs tokią pačią jurisprudenciją dėl Reglamento (ES) Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punkto, susijusio su, kaip minėta, kitokia – nesutartine – atsakomybe. Taigi nėra galimybės taikyti „*acte clair*“ arba „*acte éclairé*“ doktrinos (taip pat įtvirtintos 1982 m. spalio 6 d. ESTT sprendime *Cilfit*, 283/81). (orig. p. 7)

6. Akivaizdu, kad būtina išspręsti šią abejonę: jei Sąjungos reglamento 7 straipsnio 2 punktas yra tik tarptautinės teisės norma, pagal kurią nagrinėjamas atvejis priskirtinas Ispanijos jurisdikcijai, tačiau neapima vidaus taikymo srities, todėl pagal ją negalima taip pat nustatyti teritorinės jurisdikcijos, reikia taikyti minėtą nacionalinių teismų jurisprudenciją, pagal kurią nesant konkrečios teisės normos, pagal kurią nustatoma teritorinė jurisdikcija nagrinėjant su konkurencijos klausimais susijusius privatinės teisės ieškinius, tokių ieškinių nagrinėjimui artimiausia teisė yra nesąžiningos konkurencijos teisė, kaip numatyta LEC 52 straipsnio 1 dalies 12 punkte, todėl reikia kreiptis į transporto priemonės įsigijimo arba išperkamosios nuomos sutarties sudarymo vietos teismą, nes būtent toje vietoje buvo patirta žala. Tačiau jei Sąjungos reglamento 7 straipsnio 2 punktas būtų laikomas mišria, tarptautine ir taip pat vidaus teritorinės jurisdikcijos teisės norma, ESTT jurisprudencija nurodytų nukentėjusios šalies buveinės jurisdikciją.

7. Šiuo atveju visos penkios transporto priemonės, dėl kurių pareikštas ieškiny, buvo įsigytos Kordoboje (Ispanija) (viena jų taikant išperkamąją nuomą). Ir nors ieškovo buveinė taip pat yra Kordoboje (Ispanija), atsakovės dalyvavo bylos nagrinėjime, tačiau niekada nekėlė klausimo dėl šio teismo teritorinės jurisdikcijos, todėl reikia konstatuoti, kad jos savaime pripažino Madrido jurisdikciją (LEC 56 straipsnis).

Atsižvelgdamas į visas šias aplinkybes, šis teismas, turintis jurisdikciją spręsti nagrinėjamą klausimą, mano, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismui reikia pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą <...>.

KETVIRTA. Sprendžiant dėl šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą <...> pateikimo bylos šalys <...> pateikė savo argumentus dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrįstumo <...>.

PENKTA. 2019 m. gruodžio 4 d. ieškovas pateikė argumentus raštu <...>. **(orig. p. 8)**

TEISINIAI PAGRINDAI

PIRMA. Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnyje (buvę EB 234 ir 177 straipsniai) numatyta:

„Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą dėl:

- a) *Sutarčių išaiškinimo;*
- b) *Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų aktų galiojimo ir išaiškinimo.*

Tokiam klausimui iškilus valstybės narės teisme, tas teismas, manydamas, kad sprendimui priimti reikia nutarimo šiuo klausimu, gali prašyti Teismą priimti dėl jo prejudicinį sprendimą.

Tokiam klausimui iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Teismą <...>“.

Tam, kad ESTT būtų galima pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, būtina <...>, kad Sąjungos teisė būtų svarbi nagrinėjant konkrečią bylą, pradėtą jurisdikciją turinčiame nacionaliniame teisme, ir kad ši Sąjungos teisė būtų taikoma. Suformuotoje ESTT jurisprudencijoje nuolatos pabrėžiamos dvi pagrindinės taisyklės, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga kaip teisinė Bendrija, – tiesioginio Sąjungos teisės taikymo valstybėse narėse ir jos viršenybės prieš nacionalinę teisę principai (ESTT sprendimai *Van Gend en Loos*, 26/62, *Costa / ENEL*, 6/64, ir *Simmenthal*, 106/77). **(orig. p. 9)**

Be to, pagal 2011 m. spalio 20 d. ESTT sprendimą (*Interdil SRL*, [C-396/09]) nacionalinis teismas, pasinaudojęs jam SESV 267 straipsnio antra pastraipa suteikta galimybe, priimdamas sprendimą pagrindinėje byloje privalo paisyti Teisingumo Teismo pateikto nagrinėjamų nuostatų išaiškinimo ir, jei reikia, turi nesilaikyti aukštesnės instancijos teismo vertinimo, jei atsižvelgdamas į šį išaiškinimą mano, kad toks vertinimas neatitinka Sąjungos teisės, kaip ją aiškina ESTT.

Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal LOPJ 4a straipsnio 1 dalį „*Teisėjai ir teismai taiko Europos Sąjungos teisę laikydamiesi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijos*“.

<...>[su nacionaline teise susijusi informacija]

ANTRA. Šis teismas turi jurisdikciją nagrinėti tarptautinės jurisdikcijos klausimus ir, jei pritariama pirmajam teiginiui, teritorinės jurisdikcijos klausimus, kuriuos pateikė šalys siekdamos, kad jis priimtų sprendimą.

LOPJ 21 straipsnyje numatyta, kad „*Ispanijos civiliniai teismai nagrinėja Ispanijos teritorijoje pareikštus ieškinius pagal tarptautinių sutarčių ir konvencijų, kurių šalis yra Ispanija, Europos Sąjungos teisės aktų ir Ispanijos įstatymų nuostatas*“. LOPJ 22 quinquies straipsnyje numatyta, kad „*Be to, jeigu nėra aiškaus arba numanomo susitarimo dėl jurisdikcijos ir jeigu atsakovo buveinė nėra Ispanijoje, Ispanijos teismai turi jurisdikciją: b) nesutartinių prievolių srityje, kai žalą sukėlęs įvykis įvyko Ispanijos teritorijoje*“. (orig. p. 10)

Viršenybę turinti, tiesiogiai Ispanijoje taikoma Sąjungos nuostata, dėl kurios išaiškinimo kyla abejonių (Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punktas), tiesiogiai taikoma šioje byloje sprendžiant dėl pateikto prieštaravimo.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta:

REZOLIUCINĖ DALIS

[šis teismas] NUTARIA pagal SESV 267 straipsnį Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą:

Ar 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 7 straipsnio 2 punktas, kuriame numatyta, kad asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas: „<...> bylose dėl civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto – vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlęs įvykis, teismuose“, turi būti aiškinamas taip, kad juo nustatoma tik valstybės narės, kurioje yra minėta vieta, teismų tarptautinė jurisdikcija, todėl siekiant konkrečiai nustatyti toje valstybėje teritorinę jurisdikciją turintį nacionalinį teismą reikia remtis vidaus teisės procesinėmis normomis, ar šis punktas turi būti aiškinamas kaip mišri teisės norma, kuria atitinkamai tiesiogiai apibrėžiama tiek tarptautinė jurisdikcija, tiek nacionalinė teritorinė jurisdikcija, ir vidaus teisės normomis nereikia remtis?

<...> [procesiniai formalumai]